

**รูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร
ตามเกณฑ์ AUN-QA คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**
**The management model for educational quality assurance at the Program
Level According to AUN-QA Criteria, Faculty of Education, Sakon Nakhon
Rajabhat University**

วรปภา อารีราษฎร์¹, กฤตภาส วงค์มา², วสันต์ ศรีหิรัญ^{3*}, ณฤดี เนตรโสภา⁴, มนต์ชัย เทียนทอง⁵
Worapapha Arreerard¹, Krittaphat Wongma², Wason Srihirun^{3*}, Naruedee Netsopha⁴, Monchai Tiantong⁵

^{1,2,3,4,5}คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

^{1,2,3,4,5}Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

Corresponding author's e-mail: dr.worapapha@rmu.ac.th¹, krittaphat@snru.ac.th², Wason.nu@gmail.com^{3},
narudee@snru.ac.th⁴, drmonchai@gmail.com⁵

Received: April 7, 2025

Revised: April 19, 2025

Accepted: April 25, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 2) พัฒนาคู่มือของรูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร และ 3) ทดลองใช้คู่มือของรูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประชากรเป็นบุคลากรสังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จำนวน 98 คน คัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยเป็นผู้บริหาร อาจารย์ประจำหลักสูตร และเจ้าหน้าที่งานประกันคุณภาพหลักสูตร สังกัดคณะครุศาสตร์ รวมทั้งสิ้น 53 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ รูปแบบและคู่มือของรูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร แบบสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบและคู่มือของรูปแบบ และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมตามคู่มือของรูปแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า

1) รูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การวางแผน (Plan) ที่มีกิจกรรมการกำหนดนโยบายและการมอบหมายความรับผิดชอบ ส่วนที่ 2 การดำเนินงาน (Do) ที่มีการกำหนดผู้รับผิดชอบ กำหนดหลักฐานอ้างอิง และการจัดอบรมการเขียน SAR ส่วนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) โดยมอบหมายผู้รับผิดชอบ ตรวจสอบ SAR ก่อนส่งให้กรรมการประเมิน และ ส่วนที่ 4 การปรับปรุง (Act) จัดอบรมการจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตร และกำหนดผู้ที่เกี่ยวข้องที่ต้องเข้ารับการอบรม โดยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการพัฒนาคู่มือของรูปแบบ ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 รายละเอียดของรูปแบบ ส่วนที่ 2 คำอธิบายเกณฑ์และวิธีการเขียน SAR Criterion 1 – Criterion 8 พร้อมตัวอย่าง ส่วนที่ 3 แนวทางการตรวจประเมินหลักสูตร ตัวอย่างรายงาน Desktop Assessments และ Feedback Report และส่วนที่ 4 ตัวอย่างการจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตร และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคู่มือของรูปแบบ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ผลการทดลองใช้คู่มือของรูปแบบกับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โดยรวมกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการศึกษา, การประกันคุณภาพการศึกษา, คู่มือ, เกณฑ์ AUN-QA

Abstract

The objectives of this research were to 1) develop a management model for educational quality assurance according to AUN-QA criteria for the Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, 2) develop a handbook for managing educational quality assurance based on AUN-QA criteria for the Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University and 3) test the handbook for managing educational quality assurance according to AUN-QA criteria for the Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University. The population consisted of 98 personnel from the Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University. The sample group consisted of 53 individuals including administrators, program instructors and quality assurance staff from the Faculty of Education. The research tools included the educational quality assurance management model and handbook based on AUN-QA standards for the Faculty of Education at Sakon Nakhon Rajabhat University, interview forms for the target group, surveys to gather expert opinions on the model and handbook, and surveys to collect participants' feedback on the handbook activities. The statistics used for data analysis were basic statistics including mean and standard deviation. The research results revealed that 1) the educational quality assurance management model according to AUN-QA criteria for the Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University consisted of 4 parts: Part 1-Planning (Plan) which included policy setting and responsibility assignment, Part 2-Implementation (Do) which included designating responsible individuals, determining reference evidence and organizing SAR writing training, Part 3-Checking (Check) which included assigning responsible individuals to review the SAR before submitting it to the evaluation committee and Part 4-Improvement (Act) which included organizing training for curriculum development planning and specifying relevant personnel required to attend the training. The experts' opinions on the overall model were at the highest level of appropriateness, 2) The development of the handbook consisted of four parts: Part 1-Details of the model, Part 2-Explanation of criteria and methods for writing SAR Criterion 1-Criterion 8 with examples, Part 3-Guidelines for program assessment, examples of Desktop Assessment reports and Feedback Reports and Part 4-Examples of

curriculum development planning. The experts' opinions on the overall handbook were at the highest level of appropriateness and 3) The results of testing the handbook with the sample group showed that their overall satisfaction was at its highest level.

Keywords: education management, quality assurance in education, manual, AUN-QA criteria

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การศึกษาเป็นหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ การจัดการศึกษาของหลักสูตรที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยข้อบังคับและประกาศของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร การจัดการศึกษาต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้มั่นใจว่าการศึกษที่ผู้เรียนได้รับมีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสม ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและสังคมในยุคที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การประกันคุณภาพการศึกษาไม่เพียงแต่ช่วยให้สถาบันการศึกษาได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ยังส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพการเรียนการสอนของสถาบัน การมีระบบการประกันคุณภาพที่ดีช่วยให้การพัฒนาหลักสูตรเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยการประกันคุณภาพจะมีส่วนในการตรวจสอบและประเมินผลการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน ซึ่งปัจจุบันมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่จะใช้แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์ AUN-QA (ASEAN University Network-Quality Assurance Version 4.0) (งานประกันคุณภาพการศึกษา, 2568)

การใช้เกณฑ์ AUN-QA ในการบริหารจัดการการประกันคุณภาพของหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากช่วยให้สถาบันการศึกษาสามารถประเมินและปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยการพิจารณาจากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด ได้แก่ นักศึกษา อาจารย์ หรือผู้ที่มีบทบาทในตลาดแรงงาน การมีส่วนร่วมของอาจารย์และนักศึกษาในกระบวนการประกันคุณภาพ การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร ตามเกณฑ์ AUN-QA (Version 4.0) มีประเด็นที่ต้องพิจารณาในการประเมินจำนวน 8 เกณฑ์ (criteria) รวมประเด็นย่อยทั้งหมด 53 ตัวบ่งชี้ (Requirments) ประกอบด้วย 1) Expected Learning Outcomes จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ 2) Programme Structure and Content จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ 3) Teaching and Learning Approach จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ 4) Student Assessment จำนวน 7 ตัวบ่งชี้ 5) Academic Staff จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ 6) Student Support Services จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ 7) Facilities and Infrastructure จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ และ 8) Output and Outcomes จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ (ASEAN University Network Quality Assurance, 2020) การบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA Version 4.0 เป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในระดับหลักสูตร การมีระบบการประกันคุณภาพที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้สถาบันการศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรที่ส่งผลต่อการพัฒนาบัณฑิตที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้เริ่มใช้เกณฑ์ AUN-QA V.4.0 ในการประกันคุณภาพหลักสูตร โดยผู้บริหารคณะได้เห็นความสำคัญของการสร้างความรู้ ความเข้าใจในการนำเกณฑ์ AUN-QA ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารหลักสูตร ซึ่งความไม่เข้าใจในแนวคิดและกระบวนการของการประกันคุณภาพยังเป็นอุปสรรคสำคัญ อาจารย์อาจไม่มีความรู้ที่เพียงพอเกี่ยวกับมาตรฐาน AUN-QA และวิธีการที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาและพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA Version 4.0 ผู้วิจัยคาดหวังว่าจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมการสร้างความรู้ความเข้าใจโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรสายวิชาการและสายสนับสนุน ให้มีความรู้และความเข้าใจในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์ AUN-QA Version 4.0 และนำไปใช้ได้เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. เพื่อพัฒนาคู่มือของรูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
3. เพื่อทดลองใช้คู่มือของรูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การทบทวนวรรณกรรม

หลักการและแนวคิดของ AUN-QA (ASEAN University Network-Quality Assurance) คือ เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน เป็นความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาระหว่างประเทศสมาชิกสมาคม ประชาชาติ แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน มีจุดมุ่งหมายในการจัดตั้งเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางการศึกษา อันเป็นกลไกสำคัญในการสร้างรากฐานให้กับสังคมและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในภูมิภาค ตั้งแต่ปี พ.ศ.2556 นับถึงปัจจุบันมีสมาชิกสมทบทั้งสิ้น 27 มหาวิทยาลัย จาก 7 ประเทศอาเซียน สำนักงานเลขาธิการเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN Secretariat) ตั้งอยู่ที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประเทศไทย สถาบันอุดมศึกษาไทยที่เข้าเป็นสมาชิกมี 4 มหาวิทยาลัย ประกอบด้วย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยมหิดล (งานประกันคุณภาพการศึกษา, 2568) มาตรฐาน AUN-QA ให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน และตลาดแรงงาน ระบบการประกันคุณภาพเครือข่ายมหาวิทยาลัย หรือ AUN-QA ประกอบด้วย 3 มิติ คือ 1) Strategic เป็นการประกันคุณภาพระดับสถาบันการศึกษา 2) Systemic เป็นการประกันคุณภาพระบบการประกันคุณภาพภายใน และ 3) Tactical เป็นการประกันคุณภาพระดับโปรแกรมหรือระดับหลักสูตร (ASEAN University Network Quality Assurance, 2020) การใช้เกณฑ์ AUN-QA

มหาวิทยาลัยราชภัฏได้มีการนำเกณฑ์ AUN-QA มาใช้ในการประเมินระดับหลักสูตร โดยส่วนมากจะมีการนำมาใช้ในการประเมินหลักสูตรที่มีการปรับปรุงและพัฒนาเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ หรือ OBE: Outcome Based Education ที่กำหนดรายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2565 ที่กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ (Knowledge) 2) ด้านทักษะ (Skills) 3) ด้านจริยธรรม (Ethics) และ 4) ด้านลักษณะบุคคล (Character) (ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา, 2565) และบางมหาวิทยาลัยได้มีการนำเกณฑ์ไปใช้ประกันคุณภาพหลักสูตรที่พัฒนามาก่อนแล้ว โดยการออกแบบหลักสูตรดังกล่าวเป็นการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบคุณวุฒิของประเทศไทย หรือ TQF: Thai Qualifications Framework for Higher Education ที่กำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ (Domains of Learning) ของคุณวุฒิของประเทศไทย มีอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Morals) 2) ด้านความรู้ (Knowledge) 3) ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) และ 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Communication and Information Technology Skills) (คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2567)

การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตร ได้มีการนำแนวคิดการบริหารคุณภาพแบบ PDCA (Plan-Do-Check-Act) มาใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีคุณภาพ การบริหารระบบคุณภาพ ซึ่งได้รับแนวคิดและหลักการของการพัฒนาองค์กร (organization development) (ณัฐपालิน นิลเบ้ง, 2560) โดยการควบคุมคุณภาพสมัยใหม่

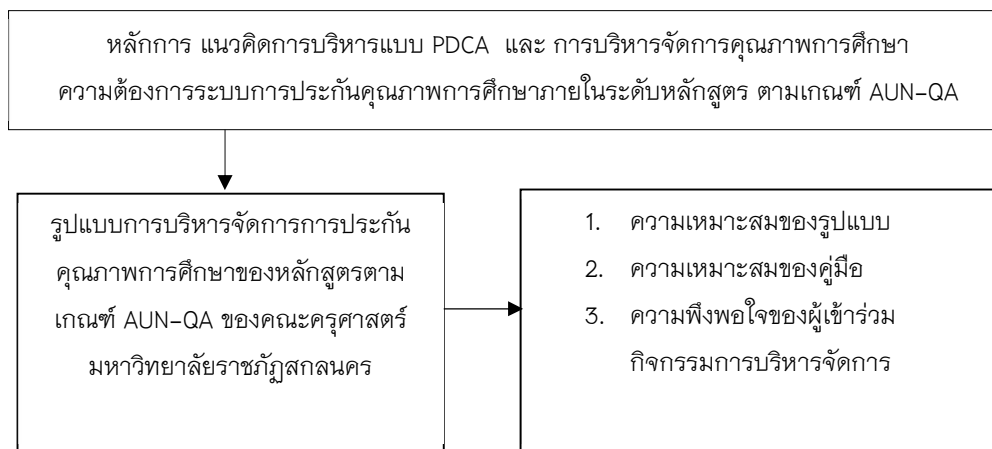
ที่ใช้กระบวนการ PDCA คือวงจรบริหารงานคุณภาพ ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน Plan-Do-Check-Act หรือ วางแผน-ปฏิบัติ-ตรวจสอบ-ปรับปรุง เป็นกระบวนการที่ใช้ปรับปรุงการทำงานขององค์กรอย่างเป็นระบบ (ธีรศักดิ์ สารสมศรี และคณะ, 2563) โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาและเกิดการพัฒนาดำเนินอย่างต่อเนื่อง (continuous improvement) จุดเด่นคือเป็นกระบวนการที่ทำซ้ำได้เรื่อย ๆ จนกลายเป็นวงจร (cycle) นักบริหารส่วนใหญ่ได้เรียกวงจรนี้ว่า “วงจร Deming” โดยวงจร Deming เป็นวงจรการบริหารที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างหลากหลาย (ธนวัฒน์ กองแก้ว และนิคม นาคอ้าย, 2565) นับตั้งแต่การบริหาร กิจการต่าง ๆ การดำเนินชีวิตของบุคคลให้ประสบความสำเร็จ การทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการบริหารงานในองค์กรของรัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศ (ณัฐธินพพัชร อ่อนตาม, 2562)

อวยพร เรืองศรี (2567) ได้วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายใน ตามเกณฑ์ AUN-QA ระดับหลักสูตร ปีการศึกษา 2564 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และนำผลไปใช้เพื่อพัฒนาการฝึกอบรมให้กับอาจารย์ภายในมหาวิทยาลัยที่ผ่านการอบรมและขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประเมินไว้แล้ว ให้มีความเข้าใจในหลักเกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ AUN-QA ระดับหลักสูตรได้อย่างถูกต้องมากขึ้น ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าแม้ว่ามหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์จะมีการอบรมผู้ประเมินคุณภาพภายใน และขึ้นทะเบียนผู้ผ่านการอบรมเป็นผู้ประเมินไว้แล้วนั้น แต่ในการปฏิบัติงานจริง ยังพบว่าผู้ประเมินยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนต่อสาระของเกณฑ์ และประเด็นที่ต้องประเมินตามข้อกำหนดของเกณฑ์ (requirements) จากงานวิจัยของกัญญาดา อนุวงศ์ และคณะ (2565) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของการประเมินเพื่อผดุงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความเป็นประโยชน์ของการประเมินได้นั้น ควรมีการทบทวนสาระและความเข้าใจเกณฑ์ รวมทั้ง การฝึกอบรมจำเป็นต้องทบทวนหลักการและแนวทางประเมินตามเกณฑ์ AUN-QA ให้กับผู้ประเมินหลักสูตรทั้งที่มีประสบการณ์ในการประเมินแล้วหรือกำลังจะทำหน้าที่เป็นผู้ประเมิน

บรรณกร แซ่ลิ้ม (2567) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพระดับหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า แต่ละหลักสูตรผลการประเมินยังไม่บรรลุเป้าหมาย จากการจัดลำดับความต้องการในการพัฒนาคุณภาพ สิ่งที่ต้องพัฒนา คือ ผลผลิตและผลลัพธ์ สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน การประเมินผู้เรียน และการสนับสนุนนักศึกษา พงศธร สรรภูมิ และสุทธิพงศ์ บุญผดุง (2565) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้วงจรการบริหารงานคุณภาพ PDC กับการบริหารโรงเรียน ได้เสนอแนวคิดควรนำวงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA มาแก้ไขปัญหาลงผลที่ดีต่อโรงเรียนซึ่งนักเรียนกลับเข้าสู่ระบบการศึกษามากขึ้นและสร้างมาตรฐานในการแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ธีรพงศ์ ทับอินทร์ (2558) ศึกษาการใช้วงจรเดมมิง (PDCA) ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน พบว่า งานวิชาการของโรงเรียนในด้าน 1) การปฏิบัติตามแผน 2) การวางแผน 3) การปรับปรุงและพัฒนา และ 4) การตรวจสอบการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มเป้าหมายที่ระดับการศึกษา ตำแหน่งในการทำงาน ประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันมีผลการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัยเป็นการนำ หลักการ แนวคิดการบริหารแบบ PDCA วงจรการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษามาออกแบบรูปแบบและพัฒนาคู่มือของรูปแบบการบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี ดำเนินการศึกษาความต้องการ นำมาออกแบบพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร และศึกษาผลการทดลองใช้ มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นบุคลากรสังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จำนวน 98 คน คัดเลือกเป็นกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยเป็นบุคลากรคณะครุศาสตร์ที่เป็นผู้บริหารที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 2 คน อาจารย์ประจำหลักสูตรที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม หลักสูตรละ 1-5 คน รวม 50 คน และเจ้าหน้าที่งานประกันคุณภาพหลักสูตร จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 53 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการกำหนดเครื่องมือในการวิจัยได้แก่

2.1 แบบสัมภาษณ์ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่งานประกันคุณภาพหลักสูตร และอาจารย์ประจำที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตร เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ข้อคำถามความต้องการระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA เป็นอย่างไร ก่อนนำไปเก็บข้อมูลให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ทำการตรวจสอบและวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00 จึงถือว่าใช้ได้ (มนต์ชัย เทียนทอง, 2545)

2.2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบและคู่มือของรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ของ วรปภา อารีราษฎร์ (2556) นำผลที่ได้มาคำนวณและแปลความหมายตามแนวคิดของเบสท์และคานัน (Best & Khan, 1998) ก่อนนำไปเก็บข้อมูลให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ทำการตรวจสอบและวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง .67-1.00 จึงถือว่าใช้ได้ (มนต์ชัย เทียนทอง, 2545)

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมตามคู่มือของรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

นำผลที่ได้มาคำนวณและแปลความหมายตามแนวคิดของเบสท์และคาร์น ก่อนนำไปเก็บข้อมูลให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ทำการตรวจสอบและวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง .67-1.00 จึงถือว่าใช้ได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิจัย ดังนี้

3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่งานประกันคุณภาพหลักสูตร 1 คน และอาจารย์ประจำที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตร จำนวน 6 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ความต้องการระบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินรูปแบบและคู่มือของรูปแบบ โดยการส่งแบบสอบถามทางอีเมลให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคู่มือและรูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

3.3 เก็บรวบรวมข้อมูลผลการทดลองใช้คู่มือของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น จากผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 53 คน โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยในแต่ละส่วน ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกใช้สถิติเชิงพรรณนา

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย ผู้วิจัยแสดงผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร แสดงดังตาราง 1

องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยรูปแบบประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวางแผน (Plan) ประกอบด้วยการดำเนินงาน คือ 1) กำหนดนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรที่สังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ดำเนินงานตามเกณฑ์ AUN-QA Version 4.0 และ 2) การมอบหมายความรับผิดชอบการบริหารจัดการ ตามเกณฑ์ AUN-QA Version 4.0 ทั้ง 8 Criteria

ตาราง 1 รูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA

ส่วนที่ 1 การวางแผน (Plan) 1.1 กำหนดนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร ให้ทุกหลักสูตรที่สังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ดำเนินงานตามเกณฑ์ AUN-QA Version 4.0

1.2 การมอบหมาย ความรับผิดชอบการ บริหารจัดการ ตาม เกณฑ์ AUN-QA Version 4.0 ทั้ง 8 Criteria	หลักสูตร และ คณะ ครุศาสตร์	หลักสูตร คณะครุศาสตร์ และ มหาวิทยาลัย	หลักสูตร และ คณะ ครุศาสตร์
	1: Expected Learning Outcomes	5: Academic Staff 6: Student Support Services	8: Output and Outcomes
	2: Programme Structure and Content	7: Facilities and Infrastructure	
	3: Teaching and Learning Approach		
	4: Student Assessment		
ส่วนที่ 2 การ ดำเนินงาน (Do)	อาจารย์ผู้รับผิดชอบ หลักสูตร	ประธานหลักสูตร รองคณบดี ฝ่ายวิชาการและงานประกัน	อาจารย์ประจำ หลักสูตร
2.1 การกำหนด ผู้รับผิดชอบในการ บริหารจัดการ	อาจารย์ประจำหลักสูตร และ อาจารย์ผู้สอน	สำนักวิทยบริการและ สารสนเทศ สำนักส่งเสริมวิชาการและงาน ทะเบียน บัณฑิตวิทยาลัย	รองคณบดีฝ่ายวิชาการ และงานประกัน
2.2 การกำหนด หลักฐานอ้างอิง	1. มคอ.2 มคอ.3-4 และ มคอ.5-6 2. แบบทวนสอบและ สรุปผล เครื่องมือการวัดและ ประเมินผล	1. แผนอัตรากำลังและ แผนพัฒนาบุคลากร 2. การกำหนดสมรรถนะครูและ บุคลากรสายสนับสนุน 3. แผนกิจกรรมและบริการ นักศึกษา 4. การกำหนดแนวทาง/ มาตรการการบริหารจัดการ 5. ความพึงพอใจที่มีต่อสิ่ง สนับสนุนการเรียนรู้ 6. พังโครงการการทำงานของ เจ้าหน้าที่สายสนับสนุน	แหล่งข้อมูลและข้อมูล ของ 1. จำนวนนักศึกษาทุก ชั้นปีในระบบทะเบียน 2. ภาวะการมีงานทำ ของนักศึกษา 3. การตีพิมพ์ ผลงานวิจัยของอาจารย์ และนักศึกษา 4. การบรรลุผลลัพธ์ การเรียนรู้ของหลักสูตร 5. ความพึงพอใจของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
2.3 จัดอบรมการ เขียน SAR ผู้เข้าร่วม อบรม	ประธานหลักสูตร อาจารย์ ผู้รับผิดชอบงานประกันของ หลักสูตร	เจ้าหน้าที่งานประกัน รองคณบดีฝ่ายวิชาการและงาน ประกัน	อาจารย์ประจำ หลักสูตร ประธานหลักสูตร

ตาราง 1 (ต่อ)

	หลักสูตร และคณะ ครุศาสตร์	หลักสูตร คณะครุศาสตร์ และ มหาวิทยาลัย	หลักสูตรและคณะ ครุศาสตร์
ส่วนที่ 3 การ ตรวจสอบ (Check)มอบหมาย ผู้รับผิดชอบ ตรวจสอบ SAR ก่อน ส่งให้กรรมการ ประเมิน	ประธานหลักสูตร รองคณบดีฝ่ายวิชาการ และงานประกัน	เจ้าหน้าที่งานประกัน รองคณบดีฝ่ายวิชาการและงาน ประกัน	ประธานหลักสูตร
ส่วนที่ 4 การ ปรับปรุง (Act) จัดอบรมการ จัดทำแผนพัฒนา หลักสูตร	ผู้เข้ารับการอบรม ได้แก่ อาจารย์ผู้รับผิดชอบงานประกันของหลักสูตร ประธานหลักสูตร เจ้าหน้าที่งานประกัน และ รองคณบดีฝ่ายวิชาการและงานประกัน		

ส่วนที่ 2 การดำเนินงาน (Do) ประกอบด้วยการดำเนินงาน คือ 1) การกำหนดผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการเขียน SAR ตามเกณฑ์ AUN-QA Version 4.0 ทั้ง 8 Criteria 2) การกำหนดหลักฐานอ้างอิงตามเกณฑ์ AUN-QA Version 4.0 ทั้ง 8 Criteria และ 3) จัดอบรมการเขียน SAR กำหนดผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมอบรมการเขียน SAR ตามเกณฑ์ AUN-QA Version 4.0 ทั้ง 8 Criteria

ส่วนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) มอบหมายผู้รับผิดชอบตรวจสอบ SAR ก่อนส่งให้กรรมการประเมิน

ส่วนที่ 4 การปรับปรุง (Act) จัดอบรมการจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรและกำหนดผู้ที่ต้องเข้ารับการอบรม

ตาราง 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ความเหมาะสมขององค์ประกอบทั้ง 4 ส่วน ตามกระบวนการ PDCA	4.80	.45	ระดับมากที่สุด
2. ความเหมาะสมของส่วนที่ 1 การวางแผน (Plan)	5.00	.00	ระดับมากที่สุด
3. ความเหมาะสมของส่วนที่ 2 การดำเนินงาน (Do)	4.60	.55	ระดับมากที่สุด
4. ความเหมาะสมของส่วนที่ 3 การตรวจสอบ (Check)	5.00	.00	ระดับมากที่สุด
5. ความเหมาะสมของส่วนที่ 4 การปรับปรุง (Act)	4.80	.45	ระดับมากที่สุด
โดยรวม	4.84	.37	ระดับมากที่สุด

จากตาราง 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร พบว่า โดยรวมรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = .37) เมื่อพิจารณารายการ พบว่า รายการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ ส่วนที่ 1 การวางแผน (Plan) ส่วนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) องค์ประกอบทั้ง 4 ส่วน

ตามกระบวนการ PDCA ส่วนที่ 4 การปรับปรุง (Act) และส่วนที่ 2 การดำเนินงาน (Do) ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนาคู่มือของรูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผู้วิจัยนำรายละเอียดของรูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มาจัดทำรายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อเป็นคู่มือให้บุคลากรนำไปใช้ประกอบการดำเนินงาน โดยคู่มือมีส่วนประกอบดังนี้

ส่วนที่ 1 รายละเอียดของรูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ส่วนที่ 2 คำอธิบายเกณฑ์และวิธีการเขียน SAR Criterion 1 – Criterion 8 พร้อมตัวอย่าง

ส่วนที่ 3 แนวทางการตรวจประเมินหลักสูตร ตัวอย่าง Desktop Assessments และ Feedback Report

ส่วนที่ 4 ตัวอย่างการจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตร (Improvement Plan)

ผู้วิจัยนำคู่มือของรูปแบบ ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินความเหมาะสม แสดงดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือรูปแบบ

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ความเหมาะสมของส่วนที่ 1 รายละเอียดของรูปแบบ	5.00	.00	ระดับมากที่สุด
2. ความเหมาะสมของส่วนที่ 2 คำอธิบายเกณฑ์และวิธีการเขียน SAR Criterion 1 – Criterion 8 พร้อมตัวอย่าง	5.00	.00	ระดับมากที่สุด
3. ความเหมาะสมของส่วนที่ 3 แนวทางการตรวจประเมินหลักสูตร ตัวอย่าง Desktop Assessments และ Feedback Report	5.00	.00	ระดับมากที่สุด
4. ความเหมาะสมของส่วนที่ 4 ตัวอย่างการจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตร (Improvement Plan)	4.40	.55	ระดับมาก
5. ความเหมาะสมของสื่อนำเสนอและคำอธิบายประกอบ	4.60	.55	ระดับมากที่สุด
โดยรวม	4.80	.41	ระดับมากที่สุด

จากตาราง 3 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคู่มือของรูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร พบว่า โดยรวมคู่มือของรูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = .41) เมื่อพิจารณารายการ พบว่า รายการที่มีความเหมาะสมมากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ ส่วนที่ 1 รายละเอียดของรูปแบบ ส่วนที่ 2 คำอธิบายเกณฑ์และวิธีการเขียน SAR Criterion 1 – Criterion 8 พร้อมตัวอย่าง ส่วนที่ 3 แนวทางการตรวจประเมินหลักสูตร ตัวอย่าง Desktop Assessments และ Feedback Report และ ความเหมาะสมของสื่อนำเสนอและคำอธิบายประกอบ ตามลำดับ

3. ผลการทดลองใช้คู่มือของรูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผู้วิจัยนำคู่มือของรูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ไปทดลองใช้กับบุคลากรของคณะครุศาสตร์ จำนวน 45 คน ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมแสดงดังตาราง 4

ตาราง 4 ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีต่อคู่มือของรูปแบบ

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
ส่วนที่ 1 ด้านเนื้อหาและหลักสูตรการอบรม	4.88	.33	ระดับมากที่สุด
1. ความครบถ้วนของเนื้อหาเกี่ยวกับเกณฑ์ AUN QA	4.93	.27	ระดับมากที่สุด
2. ความชัดเจนในการอธิบายเกณฑ์ AUN QA ทั้ง 8 เกณฑ์	4.93	.27	ระดับมากที่สุด
3. ความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับบริบทของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต	4.93	.27	ระดับมากที่สุด
4. การยกตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมและเข้าใจง่าย	4.93	.27	ระดับมากที่สุด
5. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการอบรมกับเนื้อหา	4.64	.50	ระดับมากที่สุด
6. ความทันสมัยของเนื้อหาและข้อมูล	4.93	.27	ระดับมากที่สุด
ส่วนที่ 2 ด้านวิทยากร	4.90	.33	ระดับมากที่สุด
1. ความรู้ความเชี่ยวชาญของวิทยากรในเกณฑ์ AUN QA	5.00	.00	ระดับมากที่สุด
2. ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และอธิบายให้เข้าใจง่าย	5.00	.00	ระดับมากที่สุด
3. การตอบคำถามและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์	5.00	.00	ระดับมากที่สุด
4. การใช้สื่อและเทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจ	4.86	.36	ระดับมากที่สุด
5. การบริหารเวลาในการอบรมอย่างเหมาะสม	4.79	.58	ระดับมากที่สุด
6. การเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมมีส่วนร่วมในกิจกรรม	5.00	.00	ระดับมากที่สุด
ส่วนที่ 3 ด้านการจัดการและสิ่งอำนวยความสะดวก	4.81	.40	ระดับมากที่สุด
1. ความเหมาะสมของสถานที่จัดอบรม	4.79	.43	ระดับมากที่สุด
2. ความพร้อมของโสตทัศนูปกรณ์	4.79	.43	ระดับมากที่สุด
3. คุณภาพของเอกสารประกอบการอบรม	4.79	.43	ระดับมากที่สุด
4. การประสานงานและการให้บริการของเจ้าหน้าที่	4.93	.27	ระดับมากที่สุด
5. ความเหมาะสมของอาหารและเครื่องดื่ม	4.79	.43	ระดับมากที่สุด
6. การประชาสัมพันธ์และการให้ข้อมูลก่อนการอบรม	4.79	.43	ระดับมากที่สุด
ส่วนที่ 4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์ AUN QA	4.67	.59	ระดับมากที่สุด
1. แนวคิดและหลักการของ AUN QA	4.79	.43	ระดับมากที่สุด
2. เกณฑ์ที่ 1: ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes)	4.71	.61	ระดับมากที่สุด
3. เกณฑ์ที่ 2: โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตร (Programme Structure and Content)	4.71	.61	ระดับมากที่สุด
4. เกณฑ์ที่ 3: วิธีการเรียนการสอน (Teaching and Learning Approach)	4.64	.63	ระดับมากที่สุด
5. เกณฑ์ที่ 4: การประเมินผู้เรียน (Student Assessment)	4.64	.63	ระดับมากที่สุด
6. เกณฑ์ที่ 5: บุคลากรสายวิชาการ (Academic Staff)	4.57	.65	ระดับมากที่สุด
7. เกณฑ์ที่ 6: สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (Student Support Services)	4.71	.61	ระดับมากที่สุด
8. เกณฑ์ที่ 7: สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐาน (Facilities and Infrastructure)	4.64	.63	ระดับมากที่สุด
9. เกณฑ์ที่ 8: ผลผลิตและผลลัพธ์ (Output and Outcomes)	4.64	.50	ระดับมากที่สุด
10. การเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ตามเกณฑ์ AUN QA	4.57	.65	ระดับมากที่สุด

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
11. การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับเกณฑ์ AUN QA	4.71	.61	ระดับมากที่สุด
12. การเตรียมรับการประเมิน AUN QA	4.64	.63	ระดับมากที่สุด
ส่วนที่ 5 การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้	4.66	.56	ระดับมากที่สุด
1. ท่านสามารถนำความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์ AUN QA ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรได้	4.71	.61	ระดับมากที่สุด
2. ท่านสามารถนำความรู้ไปใช้ในการเขียนรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ได้	4.79	.43	ระดับมากที่สุด
3. ท่านสามารถนำความรู้ไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงานของหลักสูตรให้สอดคล้องกับเกณฑ์ AUN QA ได้	4.71	.61	ระดับมากที่สุด
4. ท่านสามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับ AUN QA ให้แก่เพื่อนร่วมงานได้	4.50	.52	ระดับมากที่สุด
5. ท่านมีความมั่นใจในการเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์ AUN QA	4.64	.63	ระดับมากที่สุด
6. ท่านมีความพร้อมในการนำเกณฑ์ AUN QA มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.64	.63	ระดับมากที่สุด
โดยรวม	4.77	.49	ระดับมากที่สุด

จากตาราง 4 ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีต่อคู่มือของรูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร พบว่า โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = .49) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า รายการที่มีความพึงพอใจมากที่สุดตามลำดับ ได้แก่ ด้านวิทยากร ด้านเนื้อหาและหลักสูตรการอบรม ด้านการจัดการและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์ AUN QA และ ด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

การอภิปรายผล

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร พบว่า

1. รูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มีองค์ประกอบ 4 ส่วน และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการบริหารคุณภาพแบบ PDCA (Plan-Do-Check-Act) มาใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีคุณภาพการบริหารระบบคุณภาพ ซึ่งได้รับแนวคิดและหลักการของการพัฒนาองค์กร (ณัฐपालิน นิลเบ้ง, 2560) นำไปประยุกต์ใช้ในการบริหาร วางแผนการดำเนินงาน (ธนวัฒน์ กองแก้ว และนิคม นาคอ้าย, 2565) ให้ประสบความสำเร็จ การทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ณัฏฐ์ณพัชร อ่อนตาม, 2562) สอดคล้องกับบรรณกร แซ่ลิ้ม (2567) ได้นำวงจร PDCA มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพระดับหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ส่งผลให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างเป็นระบบ การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิผล พงศธร สรภูมิและสุทธิพงศ์ บุญผดุง (2565) และ ชีรพงศ์ ทับอินทร์ (2558) ได้ใช้วงจรการบริหารงานคุณภาพ PDC กับการบริหารโรงเรียน ส่งผลให้โรงเรียนมีการบริหารจัดการอย่างเป็น

ระบบสามารถแก้ไขปัญหาการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ผลการพัฒนาคู่มือของรูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร พบว่าคู่มือมีส่วนประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 รายละเอียดของรูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ส่วนที่ 2 คำอธิบายเกณฑ์และวิธีการเขียน SAR Criterion 1 – Criterion 8 พร้อมตัวอย่าง ส่วนที่ 3 แนวทางการตรวจประเมินหลักสูตร ตัวอย่าง Desktop Assessments และ Feedback Report และ ส่วนที่ 4 ตัวอย่างการจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตร (Improvement Plan) และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อคู่มือของรูปแบบโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้พัฒนาคู่มือโดยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ แนวทางการสร้างความเข้าใจเกณฑ์ และแนวทางการนำเกณฑ์ไปใช้ในระดับหลักสูตรมาเป็นกรอบในการออกแบบคู่มือการอบรม สอดคล้องกับอวยพร เรืองศรี (2567) นำแนวทางการศึกษาที่พบ มาออกแบบไปใช้เพื่อพัฒนาการฝึกอบรมให้กับอาจารย์ภายในมหาวิทยาลัยให้มีความเข้าใจในหลักเกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ AUN-QA ระดับหลักสูตรได้อย่างถูกต้องมากขึ้น ซึ่งได้สร้างความน่าเชื่อถือและความเป็นประโยชน์ของการประเมินได้ (กัญดา อนวงศ์ และคณะ, 2565) การอบรมควรมีการทบทวนสาระและความเข้าใจเกณฑ์ รวมทั้งการฝึกอบรมจำเป็นต้องทบทวนหลักการและแนวทางประเมินตามเกณฑ์ AUN-QA ให้กับผู้ประเมินหลักสูตรทั้งที่มีประสบการณ์ในการประเมินแล้วหรือกำลังจะทำหน้าที่เป็นผู้ประเมิน

3. ผลการทดลองใช้คู่มือของรูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร พบว่า ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีต่อคู่มือของรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การพัฒนารูปแบบและคู่มือของรูปแบบได้มาจากผลของการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีการดำเนินการตามกระบวนการ PDCA โดยให้บุคลากรทุกส่วนมีส่วนร่วมในการนำสู่การปฏิบัติจึงได้รับการยอมรับ สอดคล้องกับนิเวศน์ วงศ์สุวรรณ และอินดา ศิริวรรณ (2560) กล่าวว่า การที่ผู้บริหารใช้การจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ส่งผลต่อความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน อันจะนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร จากงานวิจัยนี้ผลของการมีส่วนร่วมส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการของคู่มือ โดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ทั้งด้านวิทยากร ด้านเนื้อหาและหลักสูตรการอบรม ด้านการจัดการและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์ AUN QA และ ด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ สอดคล้องกับงานวิจัยของธีระพงษ์ เลิศพิฐวงศ์และคณะ (2567) พบว่าการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบการบริหารจัดการ การจัดทำคู่มือการบริหารจัดการ ส่งผลให้ชุมชนให้ความสนใจในการใช้คู่มือการจัดจำหน่ายสินค้าสำหรับวิสาหกิจชุมชน และชุมชนมีความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือเพื่อการยกระดับการจัดจำหน่ายสินค้าของชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย คือ 1) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ที่มีความเหมาะสมและสามารถนำไปสู่การพัฒนาคู่มือที่มีความเหมาะสม ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในการนำสู่การปฏิบัติประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 การวางแผน (Plan) ที่มีกิจกรรมการกำหนดนโยบายและการมอบหมาย ความรับผิดชอบ ส่วนที่ 2 การดำเนินงาน (Do) ที่มีการกำหนดผู้รับผิดชอบ กำหนดหลักฐานอ้างอิง และการจัดอบรม

การเขียน SAR ส่วนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) โดยมอบหมายผู้รับผิดชอบตรวจสอบ SAR ก่อนส่งให้กรรมการประเมิน และ ส่วนที่ 4 การปรับปรุง (Act) จัดอบรมการจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตรและกำหนดผู้ที่เกี่ยวข้องที่ต้องเข้ารับการอบรม และองค์ประกอบคู่มือของรูปแบบที่มีความเหมาะสม และกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการนำไปใช้ ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 รายละเอียดของรูปแบบ ส่วนที่ 2 คำอธิบายเกณฑ์และวิธีการเขียน SAR Criterion 1–Criterion 8 พร้อมตัวอย่าง ส่วนที่ 3 แนวทางการตรวจประเมินหลักสูตร ตัวอย่างรายงาน Desktop Assessments และ Feedback Report และส่วนที่ 4 ตัวอย่างการจัดทำแผนพัฒนาหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยงานในระดับคณะสามารถเอาผลการวิจัยไปใช้ในการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA โดยนำคู่มือของรูปแบบไปใช้กับบุคลากรที่เป็นทั้งผู้บริหาร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และเจ้าหน้าที่งานประกันหลักสูตร ซึ่งการเผยแพร่คู่มือสามารถเผยแพร่ในรูปแบบไฟล์ PDF ไฟล์นำเสนอหรือพร้อมทั้งไฟล์เอกสารในรูปแบบ word ที่บุคลากรสามารถเข้าถึงและนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาของหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA ให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพนั้นควรเริ่มต้นที่การพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปตามหลักการของหลักสูตรที่มุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ (Outcome-based education: OBE) ซึ่งหลักการดังกล่าวสอดคล้องกับเกณฑ์ AUN-QA ควรศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษาหลักสูตรที่พัฒนาตามแนวทาง TQF เทียบกับหลักสูตรที่พัฒนาตามแนวทาง OBE ที่บริหารจัดการด้วยระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์ AUN-QA

2.2 จากข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีความต้องการให้คณะครุศาสตร์จัดทำระบบการประเมินหลักสูตรแบบออนไลน์ ที่สอดคล้องกับเกณฑ์ AUN-QA ที่สามารถบันทึกข้อมูลการดำเนินงานของหลักสูตรที่ประกอบด้วย 1) มคอ.2 มคอ.3-4 และ มคอ.5-6 2) แบบทวนสอบและสรุปผล 3) เครื่องมือการวัดและประเมินผล 4) แผนอัตรากำลังและแผนพัฒนาบุคลากร 5) การกำหนดสมรรถนะครูและบุคลากรสายสนับสนุน 6) แผนกิจกรรมและบริการนักศึกษา 7) การกำหนดแนวทาง/มาตรการการบริหารจัดการ 8) ความพึงพอใจที่มีต่อสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ 9) พังโคกรการทำงานของเจ้าหน้าที่สายสนับสนุน และ 10) แหล่งข้อมูลและข้อมูลของ นักศึกษาทุกชั้นปีในระบบทะเบียน การประเมินงานทำของนักศึกษา การตีพิมพ์ผลงานวิจัยของอาจารย์และนักศึกษา การบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร และความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

เอกสารอ้างอิง

กัญญา อนวงค์, อาจรี ศุภสุธิกุล, วัชรุทธิ์ อยู่โนศิลา, นิธินาถ ศุภกาญจน์, ปิ่นปิ่นท์ คำนุ้ย และประพจน์ สวัสดิ์รักษาชัย. (2565). ความเข้าใจของผู้ประเมินคุณภาพภายในต่อสาระของเกณฑ์ประกันคุณภาพการศึกษาเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN-QA) ระดับหลักสูตร. *วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)*, 14(28), 28–35.

คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2567). *กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา*. สืบค้น 1 มีนาคม 2568 จาก <https://quality.sc.mahidol.ac.th/tqf/>.

- งานประกันคุณภาพการศึกษา. (2568). *คู่มือการปฏิบัติงาน แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา AUN-QA Version 4.0 คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง*. สืบค้น 1 มีนาคม 2568 จาก <https://www.kbs.kmitl.ac.th/wp-content>.
- ณัฐฐินพัชร อ่อนตาม. (2562). เทคนิคการบริหารงานแบบ PDCA. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 1(3), 39–46.
- ณัฐपालิน นิลเบ้ง. (2560). ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21. *วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*, 35(1), 16–29.
- ธนวัฒน์ กองแก้ว และนิคม นาคอ้าย. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลกอุตรดิตถ์. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(8), 322–333.
- ธีรศักดิ์ สารสมศรี, ไพโรจน์ โคตรระตะ และชวนคิด มะเสนะ. (2563). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการศึกษา 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. *ในการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5 “การวิจัยเพื่อการเปลี่ยนแปลง (Research to Make A CHANGE)”* (หน้า 348–358). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.
- ธีรพงศ์ ทับอินทร์. (2558). การใช้วงจรเดมมิง (PDCA) ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. *วารสารชุมชนวิจัยและพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 9(2), 68–78.
- ธีระพงษ์ เลิศทิววงศ์, วรภา อารีราษฎร์ และธรัช อารีราษฎร์. (2567). ผลการทดลองใช้คู่มือกลไกการบริหารจัดการเทคโนโลยีดิจิทัลแพลตฟอร์มตลาดกลางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดจำหน่ายสินค้าสำหรับวิสาหกิจชุมชน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 18(3), 220–235.
- นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ และอินตา ศิริวรรณ. (2560). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. 4(1), 176–187.
- บรรณกร แซ่ลิ้ม. (2567). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพระดับหลักสูตรตามเกณฑ์ AUN-QA*. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 43(1). 84–96.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา. (2565, 9 กันยายน). ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565. *ราชกิจจานุเบกษา*. 139(ตอนพิเศษ 212 ง), 35–36.
- พงศธร สรภูมิ และสุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2565). การประยุกต์ใช้วงจรการบริหารงานคุณภาพ PDCA: กรณีศึกษา โรงเรียนวัดใหม่เนิน. *รายงานการประชุม Graduate School Conference*, 4(1), 1409–1416.
- มนต์ชัย เทียนทอง. (2545). *การออกแบบและพัฒนาคอร์สแวร์สำหรับบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน*. ภาควิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- วรภา อารีราษฎร์. (2556). *การพัฒนาซอฟต์แวร์ทางการศึกษา*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- อวยพร เรืองศรี. (2567). การวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายใน ตามเกณฑ์ AUN-QA ระดับหลักสูตร ปีการศึกษา 2564 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. *Science, Technology, and Social Sciences Procedia*, 2024(2), NCR2R23.
- ASEAN University Network Quality Assurance. (2020). *The guide to AUN-QA assessment at programme level version 4.0*. ASEAN University Network.
- Best, J. W., & Khan, J. V. (1998). *Research in education* (8th ed.). Boston: Allyn & Bacon.